
Arkivsak-dok. 22/02413-1
Saksbehandler Ann Katrin Kirkeslett

Utval Formannskapet Møtedato Utvalsak

Kommunestyret

Kommuneplanen sin handlingsdel, økonomiplan og budsjett 2023-2026

Kommunedirektøren si innstilling:

1. Handlingsdel 2023-2026

Vestnes kommunestyre vedtek kommuneplanen sin handlingsdel 2023-2026 slik det går fram i kommunedirektøren sitt forslag til handlingsdel, økonomiplan og budsjett 2023-2026.

2. Økonomiplan og budsjett 2023-2026

- a) Vestnes kommunestyre vedtek økonomiplan for 2023-2026 og årsbudsjett for 2023 i samsvar med bevillingsoversiktene etter §5-4, slik det går fram i kommunedirektøren sitt forslag til handlingsdel, økonomiplan og budsjett 2023-2026.
- b) Vestnes kommunestyret vedtek at tidlegare års meirforbruk skal dekkast inn slik det går fram i bevillingsoversikten etter §5-4 første ledd.

3. Klima og miljø

Vestnes kommunestyre vedtek klimabudsjettet med tiltak slik det ligg føre i kommunedirektøren sitt forslag til handlingsdel, økonomiplan og budsjett 2023-2026.

4. Investering og låneopptak

- a) Vestnes kommunestyre vedtek investeringsbudsjettet for 2023 i samsvar med bevillingsoversiktene etter § 5-5, slik det går fram i kommunedirektøren sitt forslag til handlingsdel, økonomiplan og budsjett 2023-2026
- b) Vestnes kommunestyre godkjenner låneopptak på kr 23,45 mill. kroner til finansiering av kommunen sine investeringar, jf. Kommunelova §14-15 første ledd.
- c) Vestnes kommunestyre godkjenner låneopptak på 10 mill. kroner til finansiering av vidareutlån til bustadformål, jf. Kommunelova §14-17.

- d) Vestnes kommunestyre godkjenner bruk av trekkrettighet og opptak av likviditetslån ved behov med inntil 80 mill. kroner. Dette i samsvar med kommunen sitt økonomi- og finansreglement.

5. Eigedomsskatt

- a. I medhald av Eigedomsskattelova §§ 2 og 3, skriv Vestnes kommunestyre ut eigedomsskatt for 2023 på alle faste eigedommar i heile kommunen. På tidlegare skattlagte verk og bruk skriv Vestnes kommune ut skatt på næringsdelen (bygning og grunn). Ein skriv ut skatt på det særskilde skattegrunnlaget redusert med fem sjuandedelar i 2023 (overgangsregel til §§ 3 og 4, første ledd første pkt. i Eigedomsskattelova.
- b. Generell skattesats vert sett til 6,0 promille. For bustad og fritidsbustad vert skattesatsen halden uendra på 4,0 promille. Skattesatsen på det særskilde skattegrunnlaget er 4,0 promille. jf. Eigedomsskattelova § 11, 1. ledd og § 13
- c. Det vert ikkje rekna botnfrådrag for bustaddelen i bustadar og fritidsbustadar jf. Eigedomsskattelova §§ 11, 2. ledd.
- d. Som standard vert det 4 betalingsterminar jf. Eigedomsskattelova § 25. Vestnes tilbyr fleksibel fakturering, der ein kan velje mellom 1, 4 eller 12 terminar etter visse reglar.
- e. For utskrivning av eigedomsskatt på bustadeigedomar skal kommunen bruke Skatteetaten sitt formuesgrunnlag for dei bustadane der dette er berekna (§ 8 C-1 i Eigedomsskattelova). Elles skal Vestnes kommune sine gjeldande eigedomsskattevedtekter med revideringar vedtekne av Vestnes kommunestyre, nyttast. Ny almann taksering vert utsett. Gjeldane takstar vert kontorjustert i 2023 med 10 %, med heimel i § 8 A-4 i Eigedomsskattelova.
- f. Vestnes kommunestyre fritiek etter § 7 i Eigedomsskattelova:
- I. Eigedom åt stiftingar eller institusjonar som tek sikte på å gagne kommunen, fylke eller staten.
 - II. Eigedom som har historisk verdi

6. Finansielle måltal

Vestnes kommunestyre vedtek følgjande finansielle måltal for økonomiplanperioden 2023-2026

Finansielle måltal	2023	Langsiktig måltal
Netto driftsresultat i % av driftsinntekter	0,9 %	> 1,75 %
Disposisjonsfond i % av driftsinntekter	0,0 %	> 5 %
Netto lånegjeld i % av driftsinntekter	77,5 %	< 75 %

Saksopplysninger

Bakgrunn:

Med heimel i kommunelova kapittel 14 skal kommunestyret vedta årsbudsjett for det komande året og økonomiplan for dei neste fire åra før årsskifte. Det er formannskapet som innstiller med sitt forslag til kommunestyret.

Budsjettet for det første året er bindande, medan økonomiplanen for resten av året er retningsgjevande. Etter plan- og bygningsloven kan økonomiplanen inngå eller utgjere handlingsdelen. Desse planane heng i hop og må sjåast i samanheng.

Kommuneplanen sin handlingsdel syner korleis Vestnes kommune skal følgje opp kommuneplanen som er vårt overordna styringsdokument, i tillegg til lovpålagde oppgåver og nasjonale styringssignal. Budsjett og økonomiplanen skal vise kommunestyret sin prioriteringar og bevillingar samt dei mål og premissar som dette blir bygd på. Det skal også vise til utviklinga i kommunen sin økonomi og utvikling i gjeld og andre vesentlege langsiktige forpliktingar. Økonomiplanen skal vise til korleis langsiktige utfordringar, mål og strategiar blir følgt opp.

Budsjettet og økonomiplanen skal delast inn i ein driftsdel og ein investeringsdel. Desse skal setjast opp i balanse og vere realistisk, fullstendige og oversiktleg.

Kommunestyret skal etter økonomireglementet vedta netto driftsramme på sektornivå. Kommunestyret vedtok i PS-13/22 nye rammeområder, og budsjettet er bygt opp etter desse. Kommunedirektøren har fullmakt til å fordele budsjettet vidare til dei ulike einingane innanfor sektorane.

I 2022 blei kommunen registrert i ROBEK. Kommunen er dermed pliktig til å fastsetje ein tiltaksplan som skal sikre at økonomien blir brakt i balanse. Tiltaka skal vere konkretisert, realistiske og binande. Økonomiplanen for 2023-2026 utgjer den binande tiltaksplanen.

For fleire detaljar synast det til det elektroniske budsjettokumentet:

https://pub.framsikt.net/2023/vestnes/bm-2023-økonomiplan_2023-2026/

Vurdering

I 2022 blei kommunen registrert i ROBEK som følgje av å ikkje lukkast med å dekkje inn tidlegare års meirforbruk innan frist. Kommunen er dermed pliktig til å fastsetje ein binande tiltaksplan som skal sikre at økonomien blir brakt i balanse. Økonomiplanen for 2023-2026 utgjer tiltaksplanen, og legg opp til at tidlegare års meirforbruk på til saman 20,1 mill. kroner blir dekt innan 2026. I utarbeidinga er det ikkje teke omsyn til eventuelt ytterlegare meirforbruk som kan oppstå i 2022, noko er sannsynleg gitt prognosane som er rapportert i kvartalsrapportane. Dette må eventuelt innarbeidast i neste økonomiplanperiode. Det er lagt opp til ei inndecking av tidlegare års meirforbruk på 6,7 mill. kroner i 2023, 9,7 mill. kroner i 2024, 2,3 mill. kroner i 2025 og 1,5 mill. kroner i 2026.

Å skulle finne tiltak for å dekke inn tidlegare års meirforbruk har vore krevjande. Dette kjem på toppen av ein allereie stram økonomi. Rentene er på veg opp, inflasjonen stig og usikkerheita er stor. Samstundes vil endringar i demografien utfordre oss, og føre til auka kostnader dersom vi ikkje lukkast i å omstille drifta. Vi er no inne i ei stor omstilling for å redusere driftsnivået, noko som vil vere krevjande for politikarar, tilsette, administrasjon og innbyggjarar. Det er først når vi har økonomisk berekraft at vi aktivt kan styrke utviklinga i kommunen på ein god måte. Slik situasjonen er no må fokuset vere kva vi skal endre og redusere.

Det er urolege økonomiske tider med krig i Europa. Som følgje av krigen i Ukraina har vi busett langt fleire flyktningar enn det som var planlagt. Vestnes kommune blei anmoda om å ta i mot 130 flyktningar i 2022, noko kommunestyret sa seg villige til. Det ser ut som at kvota vil bli fylt opp i 2022. Det er forventa at kommunen vil få anmodning om eit høgt tal på flyktningar også for 2023. Auka busetting betyr auka tilskot frå staten knytt til integreringsarbeid og busetting, men det betyr også auka utgifter. Oppvekstsektoren og helse- og omsorgssektoren må difor byggje opp tenestnivået for å kunne handtere flyktningane som kjem. Etter kvart som talet på flyktningar avtek må tenestene byggjast ned. Å byggje ned i same takt viser seg ofte å vere krevjande. I 2023 vil kommunen få høgare integreringstilskot enn auke i utgifter. Nettoeffekten er på om lag 19,7 mill. kroner og er nytta til å finansiere andre tenester samt dekke inn tidlegare års meirforbruk.

Finansielle måltal

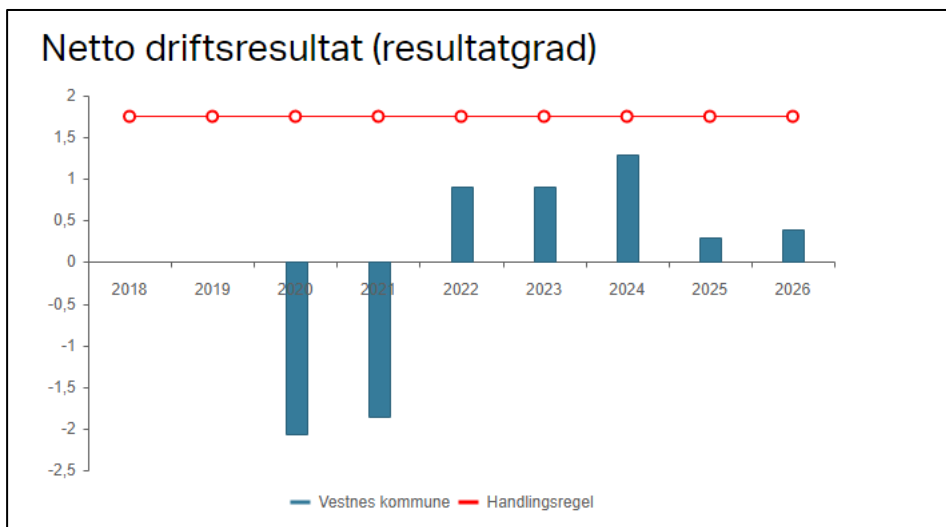
Kommunestyret er pliktig til å forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevna bli ivaretatt over tid, og har vedteken tre finansielle måltal som skal indikere om kommunen sin samla økonomi utviklar seg i riktig retning. Måltala er netto driftsresultat, disposisjonsfond og gjeldsgrad.

Netto driftsresultat

I budsjett- og økonomiplan 2023-2026 er det budsjettert med eit netto driftsresultat (i prosent av brutto driftsinntekter) som er positivt, men likevel eit godt stykke under anbefalt nivå på 1,75 %. I planperioden vil måltalet variere mellom 0,3 % til 1,3 %. Årsaka til at det går nedover i planperioden skuldast i hovudsak lågare inntekter samt noko auke i renter og avdrag.

For å kunne oppnå eit positivt driftsresultat dei neste åra er det lagt inn ei rekke tiltak for å redusere driftsnivået i tenesteproduksjonen. Det er heilt avgjerande at alle tiltak som kommunedirektøren legg fram blir gjennomført og gir dei økonomiske effektane som er førespegla. Dette må til for å kunne halde den bindande inndekkingsplana for å få kommunen ut av ROBEK.

Positivt netto driftsresultatet i åra framover går med på å dekke inn tidlegare års meirforbruk. Det er lagt inn størst inndekking dei to første åra, med bakgrunn i størst auke i inntektene. I 2024 vil ein få heilårsverknad på fleire av tiltaka som ligg inne i 2023, og får då ein resultatgrad på 1,3 %, som gjer det mogleg å kunne dekke inn heile 9,7 mill. kroner det året.



Disposisjonsfond

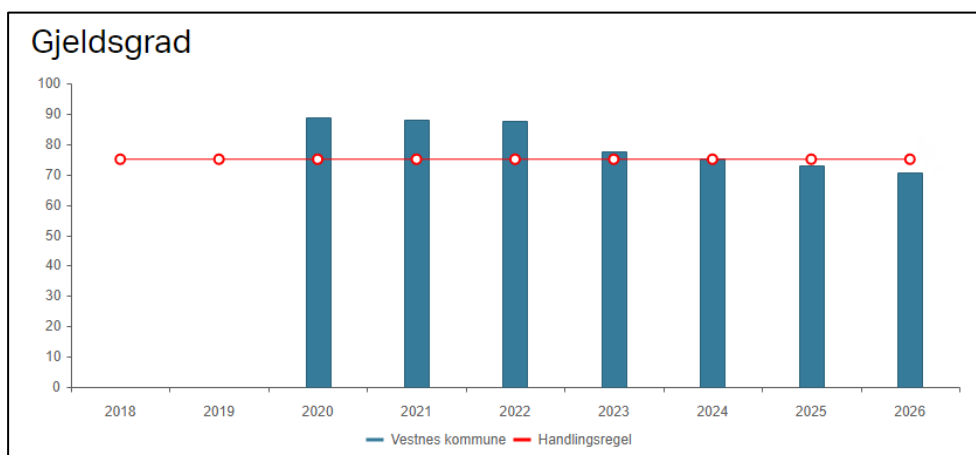
I 2020 blei heile disposisjonsfondet brukt opp. Positivt netto driftsresultat framover må nyttast til å dekke inn tidlegare års meirforbruk før det kan setjast av midlar på disposisjonsfond. Å ikkje ha midlar på «sparekontoen» vil bli særskilt krevjande i tida framover, med auka utgiftsbehov knytt til demografi samt forventa renteauke.

I økonomiplanen er det lagt opp til at kommunen vil få eit resultat i 2026 som gjer det mogleg å kunne sette av om lag 1 mill. kroner til disposisjonsfond, som utgjer 0,1 % av brutto driftsinntekter. Dette fordrar at kommunen greier å halde tiltaksplanen, samt at det ikkje blir pådratt ytterlegare meirforbruk i 2022 eller i planperioden.

Gjeldsgrad

Sidan Vestnes kommune ikkje lenger har disposisjonsfond og eit driftsnivå som er alt for høgt, bør kommunen ta særskilt låg finansiell risiko i åra framover. Med bakgrunn i dette, samt at kommunen er på ROBEK, er låneopptaka i planperioden satt på eit minimum. Dette for at kommunen skal få betalt ned gjeld og oppnå ein gjeldsgrad som kommunen kan tole. Dersom kommunen ikkje held tiltak- og inndeckingsplanen som blir vedteken, kan vi risikere at Statsforvaltaren ikkje vil godkjenne nye låneopptak.

I økonomiplanperioden for 2023-2026 ser vi at gjeldsgraden blir betydeleg redusert i 2023 og vil halde seg på tilsvarande nivået ut perioden. Bakgrunn for at måltalet går ned skuldast ei stor auke i driftsinntektene, samt at det blir betalt meir i avdrag enn opptak av lån. Som grafen under viser så vil måltalet bevege seg rett i underkant av målsettinga som er på 75 %, men her er det mange faktorar som spelar inn og det er grunn til å tru at talet vil bli noko høgare.



Investering

På grunn av den økonomiske situasjonen er investeringsnivået i planperioden satt til eit minimum. Sidan investeringane må haldast på eit minimum for at kommunen skal kome i økonomisk balanse, samt at låneopptaka skal bli godkjent av Statsforvaltaren, må enkelte investeringstiltak utsetjast til seinare økonomiplanperiode. Helseplattformen er derimot eit unnatak og vår største investering i økonomiplanen. Avtalen er underteikna for ei god stund sidan og det er forventna at den skal gje positive effektar for tenesteproduksjon, samhandling og økonomiske gevinstar på sikt.

Klima og miljø

Kommunestyret vedtok ved førre budsjettbehandling at der skal arbeidast mot at Vestnessamfunnet sine klimautslepp innan 2030 skal vere redusert med 60 % samanlikna med nivået i 2009, samt at klimafottrykket skal reduserast med 95 % samanlikna med nivået i 2009. Vestnes kommune kan bidra til reduksjon i utslepp av klimagassar gjennom sin rolle som lokal planmynde, eigar av bygg og anlegg, grunneigar, innkjøper, tenesteleverandør, politisk aktør og samfunnsutviklar. Kommunen har også ei viktig pådrivarrolle i samfunnet. Klimaarbeid i kommunen er under stadig utvikling og forbetring, mellom anna ved hjelp av klimabudsjett som blei introdusert for første gang i 2022. Klimabudsjettet viser at utsleppa innafor kommunegrensa går gradvis nedover, men ikkje i den takta som er nødvendig for å nå klimamåla som er satt.

Oppsummering

Som saken viser står kommunen ovanfor ei stor omstilling og må redusere utgiftssida betydeleg i åra framover. Dette vil gi færre tenester, redusert kvalitet og behov for effektivisering. Omstillingar er heilt naudsynte, og svært krevjande, men avgjerande for å få balanse mellom tenesteproduksjonen og dei økonomiske føresetningane vi har. Dette vil igjen gi handlingsrom for å utvikle organisasjonen, gjere gode investeringar og gi gode tenester også i framtida.

Dei føresetnadane som ligg til grunn på inntektssida og finansområde er det knytt usikkerheit til, men budsjettet er basert på dei beste føresetnadane som er kjent for kommunen.

Greier kommunen å halde seg til plana for inndekking av tidlegare års meirforbruk vil kommunen vere ute av ROBEK etter 2026, samt ha moglegheit til å kunne setje av noko midlar på «sparekontoen».

Kommunedirektøren syner elles til [kommuneplanen sin handlingsdel, økonomiplan og budsjett 2023 – 2026](#) for ytterlegare detaljar og vurderingar.

Vedlegg

Særutskrift: